

Oever

Najaar 2020

80

Winterwandeling op zondag 20 december 2020

Vereniging “De Oeverlanden Blijven!”

De Oeverlanden liggen aan de noordkant van de Nieuwe Meer, ten zuiden van de snelweg A4. Vijfendertig jaar geleden heeft een actiegroep dit unieke natuurgebied behoud voor 'stadsontwikkeling'. De Vereniging "De Oeverlanden Blijven!" (VDOB!) is voortgekomen uit deze actiegroep. Het gebied wordt in samenwerking met stadsdeel Nieuw-West onderhouden door beheervrijwilligers van de VDOB!, die het op traditioneel-ecologische wijze beheren.

Het centrum van de vereniging is het depot, van waaruit de beheervrijwilligers werken. Daar bevindt zich ook het Natuur- en Milieu Educatiecentrum (NME-centrum) De Waterkant, waar de excursies starten, de jeugd natuurclub BioBende haar activiteiten houdt en Stichting Veldstudie natuureducatie aan schoolkinderen geeft. Het depot en NME-centrum zijn gelegen aan het begin van het Anton Schleperspad, ca. 75 meter vanaf de Riekerweg. U kunt het NME-centrum bezoeken tijdens excursies en doorgaans op dinsdag en woensdag tussen 10.00 en 16.00 uur, wanneer de beheervrijwilligers er zijn, evenals soms op zondag. Telefoon op het depot: 020-6691963.

De *Oever* verschijnt tweemaal per jaar. Daarnaast komt geregeld een digitale nieuwsbrief uit, met informatie over actuele ontwikkelingen. U kunt deze nieuwsbrief ontvangen door uw e-mailadres door te geven. Op www.oeverlanden.nl en in huis-aan-huisbladen worden onze excursies gepubliceerd.

Nieuwe leden kunnen zich opgeven via www.oeverlanden.nl/aanmelden en door minimaal € 12,50 te storten op bankrekening NL47 INGB 0004 0688 09, o.v.v. 'Nieuw lid' en uw naam en adres.

Aan dit nummer werkten mee: Hans Bootsma, Jack Groen, Nico Jansen, Tom Koudstaal, Ruud Jansen, Liesbeth Stricker, Onno-Sven Tromp.

Bestuur en medewerkers

Liesbeth Stricker, voorzitter, info@oeverlanden.nl
Tom Koudstaal, penningmeester
Paul Kamsteeg, bestuurslid
Nico Jansen, bestuurslid
Jack Groen, publiciteit
Ben Bolscher, webmaster, webmaster@oeverlanden.nl
Onno-Sven Tromp, redacteur, redactie@oeverlanden.nl
Rein Cremer, beheervrijwilligers. Tel: 06-33846602
Vacature, jeugd natuurclub Biobende, natuurclub@oeverlanden.nl
Stichting Veldstudie: coördinator natuureducatie Paul Kamsteeg.
Tel: 034-7342085, natuureducatie@oeverlanden.nl

In dit nummer

- 2 Colofon en inhoud
- 3 Waarnemingen
- 4 Verslag ALV
- 5 Even voorstellen / PR-medewerker
- 6 Omgevingsplan
- 8 Beemdoeivaarsbek
- 11 Oproepen
- 12 Riekerpolder
- 14 Natuurwerkdag 2019
- 16 Activiteiten

Foto voorpagina: Rode kelkzwam (*Sarcoscypha coccinea*), Nico Jansen

Druk: Van de Sande, oplage: 750

Dikste wilg in het moerasbos aan het begin van het Anton Schleperspad | Foto: Hans Bootsma

Klein avondrood | Foto:Trees Kaizer

Explosie van soorten in de Oeverlanden

We schrijven regelmatig over de biodiversiteit in de Oeverlanden, omdat we daar veel belang aan hechten. In de voorjaars-Oever 79 werd de gepasseerde mijlpaal van 3000 soorten gemeld.

Verbreding

Nu enkele maanden later staat de teller op 3240 soorten! Een toename van 8%. Hier ligt geen invasie van migranten aan ten grondslag, maar een verdere verbreding van onze kennis. Vooral de kennis van insecten in dit gebied neemt snel toe door een groeiende belangstelling voor deze dieren, meer onderzoek en het publiceren van waarnemingen op www.waarneming.nl. (De link naar de Noordelijke Oeverlanden is: www.waarneming.nl/locations/16094.)

We kenden al gruwelijk veel keversoorten in de Oeverlanden. Nu zijn het vooral de groepen (nacht)vlinders, vliegen en muggen waar we in de Oeverlanden veel soorten van hebben leren kennen. Tijdens het schrijven van ons jubileumboek *Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden* in 2014 kenden we niet meer dan zestig vlinders en honderd vliegen. De inventarisatie vordert dus hard dit jaar. Een heel groot aandeel vormen

insectensoorten (in totaal 1910), maar ook de kennis van planten en paddenstoelen, korstmossen en weekdieren telt flink mee. Nachtelijk vlinderonderzoek vond tijdens een mooie zomer plaats bij De Waterkant (door Trees Kaizer en Ruud Jansen) en in het oosten van ons gebied door leden van de KNNV en anderen. Enkele namen van mensen die een bijdrage aan de lijst met vlinders leverden: Peter Schiphof, Thijs Knol, Berthil Bosch, Alex de F.

Nieuw voor de fauna en andere hoogtepunten

In juni 2017 hielden we een 1000-soortendag. Liekele Sijsterman vond een nieuwe dwergwespe voor de fauna met de naam *Monorthochaeta nigra*. De vondst van deze soort, die parasiteert op een zeldzame schildpadkever, zal nog gepubliceerd worden.

Er is weer een pijlstaartvlinder aan de lijst toegevoegd: het fraaie klein avondrood (*Deilephila porcellus*) (zie foto) werd eind juli waargenomen. En op een avond in juni verscheen de lindepilstaart, die we kenden van een foto die tien jaar geleden genomen was. Het zwart weeskind (*Mormo maura*) is normaal uit Limburg bekend, maar vloog dit jaar ver naar het noorden en deed ook de Oeverlanden aan.

De zeldzame zesvlekprachtblindwants (*Grypocoris sexguttatus*) dook in 2018 ineens op, terwijl deze alleen uit Limburg bekend was. Dit jaar bleek de populatie goed stand te houden op meerdere plekken in ons gebied.

Alle waarnemers bedankt voor hun bijdrage aan onze kennis.

Ruud Jansen

Groepen organismen met de hoogste aantallen

Soorten	Aantal
Kevers	988
Planten	583
Vlinders	330
Vliegen, muggen	210
Wantsen	181
Paddenstoelen	150
Vogels	134
Bijen en ander vliesvleugeligen	128

Verslag Algemene ledenvergadering 2020

We leven al ruim een half jaar in een heel vreemde tijd en niemand kan inschatten hoe lang dit nog zal duren. De coronapandemie heeft ons volledig in de tang en heeft een grote impact op het openbare leven. Zo ook op het reilen en zeilen van de vereniging.

Noodwet

Excursies moesten geannuleerd worden en ook onze algemene ledenvergadering (ALV) kon geen doorgang vinden. Gelukkig was er een noodwet die het ons mogelijk maakte om de ledenvergadering elektronisch plaats te laten vinden. In de tweede helft van augustus heeft Vereniging 'De Overlanden Blijven!' de leden in de gelegenheid gesteld om de jaarstukken, de begroting en bestuurswijzigingen elektronisch te beoordelen. Er hebben vierendertig leden gebruik gemaakt van deze mogelijkheid, waar het bestuur erg blij mee is. Er werden ook vragen gesteld en tips gegeven. Tom Koudstaal, onze nieuwe penningmeester, heeft van de resultaten een overzichtelijke samenvatting gemaakt. Als je dit bericht leest, zullen de resultaten al elektronisch zijn toegestuurd.

Financiën

De jaarcijfers zijn door Ruud Jansen weer keurig en overzichtelijk opgesteld. De kascommissie bestaande uit Rein Cremer en Menno Vermeulen hadden ook hun werk goed gedaan en dus hebben de leden de stukken unaniem goedgekeurd.

Bestuur

Ruud Jansen heeft de functie van penningmeester vijf jaar naar volle tevredenheid vervuld, maar wegens zijn werkzaamheden was hij gedwongen zijn bestuursfunctie neer te leggen. Ruud, nogmaals bedankt voor de fijne samenwerking de afgelopen jaren. Tom Koudstaal is verkozen tot zijn opvolger. Op pagina 5 in deze *Oever*. stelt Tom zich voor aan de leden.

Nico Jansen is opnieuw verkozen. Hoewel Nico had aangegeven ook zijn bestuursfunctie na vele jaren te willen neerleggen, heeft hij kort voor de elektronische ALV besloten nog minstens een jaar beschikbaar te blijven. Om het gemeentelijke project 'Overlanden-Sloten' kritisch te blijven volgen en waar mogelijk bij te sturen. Zie pagina's 6 en 7 in deze *Oever*.

Bijeenkomst

Er werden ook enkele vragen gesteld, waaronder die over een mogelijke samenkomst in het najaar met een lezing en een gezellig samenzijn. De meerderheid vond dat een goed idee, maar gezien de afstand van anderhalve meter die de mensen onderling moeten houden bij een dergelijke samenkomst, is de ruimte in De Waterkant daar niet geschikt voor. Wij hebben bij de burens rondgevraagd en daar is wel een mogelijkheid om met maximaal dertig personen bijeen te komen. Uiteraard kunnen de richtlijnen omtrent bestrijding van

het coronavirus weer veranderen, maar voor het geval de samenkomst door kan gaan, is als datum gekozen voor zaterdag 21 november 2020. We houden de leden via de nieuwsbrief en de website op de hoogte.

ANBI

Ook werd er gevraagd of er leden zijn die gebruik willen maken van de ANBI-regeling. Leden die dit doen, leggen voor vijf jaar hun contributie aan de vereniging vast en kunnen dit bedrag van de belasting aftrekken. Er waren negen leden die aangaven eventueel interesse daarin te hebben. Zie voor meer informatie hierover pagina 11 van deze *Oever*.

Verzoek

Tot zover een kort verslag van de elektronische ALV. Rest mij nog het verzoek aan de leden die hun emailadres nog niet hebben doorgegeven om dit alsnog te doen, zodat we u in de toekomst sneller kunnen bereiken. Zie hiervoor de oproep op pagina 11 van deze *Oever*.

Wij willen tot slot nog benadrukken voorzichtig te zijn en het coronavirus buiten de deur te houden.

Liesbeth Stricker

Dit verslag is terug te vinden op onze website www.overlanden.nl.

Foto: Onno-Sven Tromp

Even voorstellen: Tom Koudstaal Onze nieuwe penningmeester

Toen mijn kinderen in begin jaren negentig in de Oeverlanden de natuurclub BioBende bezochten, realiseerde ik me eens te meer hoe uniek het gebied aan de Nieuwe Meer is. Vanaf die tijd ben ik lid van Vereniging 'De Oeverlanden Blijven!'.

Tom Koudstaal

Natuurbehoud

Nu, vele jaren later, zijn de Oeverlanden nog steeds uniek en dat is vooral te danken aan onze actieve Vereniging 'De Oeverlanden blijven!'. Het bestuur van de vereniging voorkwam in de afgelopen jaren dat het gebied werd opgeofferd aan stedenbouwkundige plannen van de gemeente Amsterdam. Ik ben voor mijn werk meer dan vijftig jaar actief geweest in de automatisering, bij grote en kleine bedrijven in Nederland. Nu is het tijd om mee te helpen om het gebied te beschermen. Als penningmeester zal ik me inzetten voor een gezond financieel beleid; een zeer belangrijke voorwaarde voor een actieve vereniging. Daarnaast wil ik assisteren bij alle activiteiten die nodig zijn om het gebied te behouden voor de natuur.

Actief

In mijn jonge jaren was ik lid van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJN), een club die dit jaar honderd jaar bestaat, maar dat door corona pas volgend jaar viert. Ik was geïnteresseerd in de vogelstudie, maar ook in het buiten zijn met vrienden, vooral in de Biesbosch en op Schiermonnikoog. Tijdens mijn werkzame leven heb ik me meer passief beziggehouden met de natuur. De rijkdom aan flora en

fauna in de Oeverlanden en de bestuursfunctie zullen mij motiveren om weer meer actief met de natuur bezig te zijn.

Uitdagingen

Ruud Jansen wil ik bedanken voor zijn inzet als penningmeester in de afgelopen vijf jaar. Zijn zorgvuldige financieel beleid zal door mij worden gecontinueerd. Wel zijn er nieuwe financiële uitdagingen. Het verkrijgen van extra subsidie van de gemeente Amsterdam voor zaken als natuurbeheer is door corona zo goed als uitgesloten. Het ledental van de vereniging loopt terug; veel niet-betalende leden zijn uit het ledenbestand verwijderd. We zullen dus actie moeten ondernemen om voor de jaarlijkse kosten voldoende financiële dekking te vinden. Leden kunnen gebruik maken van de ANBI-regeling om de contributie fiscaal aftrekbaar te maken. De vereniging krijgt dan meer inkomsten, terwijl de leden ongeveer hetzelfde netto betalen. En als elk lid nu eens een nieuw lid werft? Dat levert veel extra contributie op. Dat zou een mooi cadeau zijn voor onze nu 36-jarige vereniging!

Tom Koudstaal

Vereniging 'De Oeverlanden Blijven!' zoekt een vrijwillige PR-medewerker

Als PR-medewerker geef je voorlichting en verschaft je intern en extern informatie over onze vereniging, die zich bezighoudt met natuurbescherming, beheer en studie. Je houdt je onder andere bezig met het schrijven van brochures, persberichten en artikelen voor bladen en websites en geeft samen met het bestuur vorm aan de PR-strategie. Je woont de bestuursvergaderingen bij. Ook heb je een taak bij het ontvangen van gasten in NME-centrum De Waterkant, tijdens natuurexcursies en evenementen, en bij het werven van nieuwe leden.

Iets voor jou? De PR-medewerker is een ondernemend type, heeft een goed communicatief inzicht en affectie met sociale media en internet. Je kunt goed omgaan met verschillende typen mensen.

Meld je aan bij Liesbeth Stricker, info@oeverlanden.nl. Bij haar kun je ook terecht voor meer informatie.

Kroniek van de voortgang van het omgevingsplan Oeverlanden -

Langzaam maar gestaag wordt er naar een eindbeeld toegewerkt van hoe de Oeverlanden er in de toekomst moeten komen uit te zien. Het ligt nu in de bedoeling om tegen het einde van dit jaar een gebalanceerd plan voor te leggen aan de wethouder en het college, die het vervolgens aan onze volksvertegenwoordigers in de gemeenteraad zullen voorleggen ter goedkeuring.

Natuur

De natuurwaarden in de Oeverlanden moeten behouden blijven en waar mogelijk kunnen de voorzieningen voor recreatief medegebruik verbeterd worden. De herinrichting van een deel van de oevers kan er voor zorgen dat de natuurwaarden verbeterd worden, door middel van een sanering van de puinoevers. Daarvoor komen natuurvriendelijke oevers in de plaats. Zo'n natuurvriendelijke oever bestaat bijvoorbeeld uit een vooroever op enkele meters uit de kant, met daarachter luw water en oevervegetatie, die een bijdrage kan leveren aan de waterkwaliteit in het Nieuwe Meer.

Recreatie

Ondanks het feit dat dit jaar de bevolking in Amsterdam in aantal is afgenomen, wordt er rekening mee gehouden dat het inwonertal de komende decennia allengs naar een miljoen zal stijgen. Dit betekent dat er in de directe omgeving van de Oeverlanden en het Nieuwe Meer zo'n 30.000 mensen meer komen te wonen. Dat is ongeveer twee keer het huidige aantal bewoners van Nieuw Sloten. De aard van de bebouwing zal noodgedwongen hoogbouw worden, gezien de schaarse ruimte die nog beschikbaar is. De Oeverlanden worden een uitloopeiland voor deze

bewoners, waardoor er ook meer behoefte zal zijn aan mogelijkheden voor recreatie.

Wanneer de recreatiemogelijkheden weloverwogen worden vormgegeven, hoeven ze niet strijdig te zijn met het behoud en de versterking van de aanwezige natuurwaarden. Het staat buiten kijf dat het beheer daarbij een essentiële rol speelt. Een vaste organisatie van deskundige mensen kan ervoor zorgdragen dat de kwaliteit van de natuur en recreatie in de Oeverlanden en op het Nieuwe Meer op de lange termijn gewaarborgd blijft. Om in de bekostiging hiervan te voorzien, kan gedacht worden aan herinrichting van de Oude Haagseweg. Daar bevindt zich een belangrijke entree van het gebied, voor wie komt vanuit Nieuw Sloten. Ook wordt daar de vrije busbaan verplaatst naar de noordelijke rijbaan en komt er op de vrijgevallen ruimte betaald parkeren voor onze bezoekers. Met eenzelfde betaalregime als nu geldt in het Amsterdamse Bos: de eerste drie uur gratis en vervolgens een bescheiden tarief.

Ideeën

De projectgroep Westtangent was zo vriendelijk om deze ideeën in tekening te laten brengen. Het busverkeer deelt de ruimte met het bescheiden bestemmingsverkeer.

Sloten

Omgevingsplan

Dit idee is tot nu toe niet ingedaald bij de vervoerregio, daarvoor moet nog stevig actie voor gevoerd worden. De westtangent tussen de Anderlechtlaan en Schiphol gaat voor de lieve somma van tachtig miljoen verspijkerd worden. Dan spreekt het voor zich dat er een optimale inrichting gerealiseerd moet worden, met het hoogste maatschappelijke nut.

Zo zijn er meer ideeën. De verschillende onderdoorgangen onder de A4/A10 moeten minder afschrikkend worden. Eventueel een nieuwe wandelverbinding over het oude tracé van de Genieweg. Het kleine en grote rondje Nieuwe Meer, respectievelijk twaalf en vijftien kilometer. Zwemtrappen en mogelijkheden voor langeafstandswemmen, surfen en suppen. Kunstmatige eilandjes en broedmogelijkheden voor visdiefjes. Biotopen voor vissen en waterplanten en mosselbanken.

Een idee dat erg aanspreekt is om van de Schinkelsluit tot de Ringvaart een doorlopend recreatief schelpenpad aan te leggen. Dat kan het asfalt van het Jaagpad, een stukje Riekerweg en Anton Schleperspad vervangen en een logische lijn door het gebied vormen. Dat zal de bezoekers leiden op plekken waar nu vaak de twijfel toeslaat door het verbrokkelde beeld. Met een wisselend uitzicht over het Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos en midden over de Oeverlanden, met een weidse horizon naar het westen en avondzon in de zomer.

Noordelijker komt er een fietspad tussen de Zuidas en Schiphol. Wanneer er een fietsbrug over de Schinkel gerealiseerd wordt, zal dat fietspad aansluiten op de Riekerweg, die tot fietsstraat moet worden opgewaarderd, waar de auto te gast is. Vervolgens gaat de route door over het bestaande fietspad, langs de Oude Haagseweg en verder.

Waardering

Ruim tien procent van de Amsterdammers kent de Oeverlanden. Nu al waarderen de bezoekers het gebied met een 7,5, ondanks de vele tekortkomingen die er nog zijn. Wanneer alle plannen voltooid worden, zal de waardering hopelijk verder toenemen. De landschappelijke kwaliteit van de Oeverlanden aan de noordoever van het Nieuwe Meer staat daar garant voor. Nu zijn er ruim een miljoen bezoeken per jaar, dat kan nog best toenemen. Als in 2025 de stad 750 jaar bestaat, komen we erop terug.

Nico Jansen

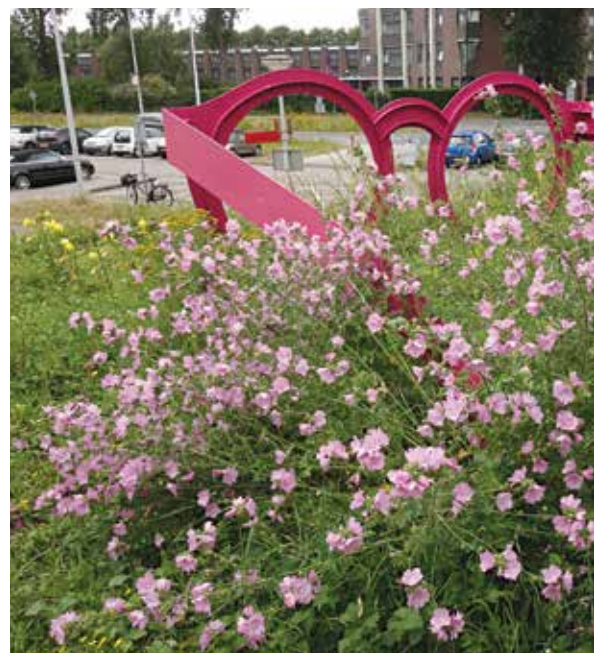

Foto: Hans Bootsma

Beemdooievaarsbek bij het Hoekdijkje langs het Anton Schleperspad | Foto: Hans Bootsma

De beemdooievaarsbek, zomerse blikvanger in de Oeverlanden

Een in het oog lopende plant die in de Oeverlanden op een aantal plekken voorkomt, is de beemdooievaarsbek. De wilde plant heeft relatief grote, blauwe tot blauwpaarse bloemen. De rijkste groeiplaats bevindt zich langs het Anton Schleperspad.

Bloei

Aan het middengedeelte van het Anton Schleperspad, bij het Hoekdijkje, groeit de beemdooievaarsbek (*Geranium pratense*) volop. In de bloei maand juni is daar heerlijk het tintelende, bijna iriserende effect van de vele blauwe snippers door de vegetatie heen te ondergaan. Veel mensen hebben een voorkeur voor blauwe bloemen. Misschien omdat deze toch minder voorkomen dan gele, paarse of witte bloemen. Chemisch gezien vraagt de productie van blauwe bloemen meer energie.

Dit jaar viel de bloei later. De grote voorjaarsdroogte zorgde ervoor dat ook deze best stevige plant begon te kwijnen. Maar door de regens half juni liep de plant alsnog uit en kwam ze tot een behoorlijke bloei, zij het dat ze veel lager bleef dan we gewend zijn.

Voorkomen

De groeiplekken van de beemdooievaarsbek liggen verspreid door ons lange gebied heen. Te noemen zijn de bermen van het Anton Schleperspad waar dit achter de recreatiestrandjes langs loopt, op de pier in hetzelfde gebied, bij het Hondenbaaitje, en bij de T-kruising van het Anton Schleperspad en de Riekerweg. Vooral in de omgeving van het Hoekdijkje duiken losse exemplaren op.

In de Oeverlanden heeft de beemdooievaarsbek waarschijnlijk verschillende bronnen. Ze wordt nogal eens

in natuurtuinen toegepast, omdat ze goed in bloemrijke graslanden past, en kan van daaruit verwilderd zijn.

Als gewone tuinplant is ze wel voorbij gestreefd door exotische verwanten en cultivars die nog rijker bloeien en als los groeiende plant minder snel omvallen.

Verspreiding kan ook plaats hebben gevonden vanuit door de gemeente ingezaaide bermen elders in Nieuw-West. Op deze manier is de plant in de buurt van de recreatieboulevard terecht gekomen, waar bij de aanleg ervan in de jaren negentig ter compensatie nieuwe delen werden ingezaaid.

De kans op spontane verspreiding vanuit natuurlijke standplaatsen is niet erg groot. De plant is in ons land zeldzaam en groeit vooral in de uiterwaarden van het oostelijk rivierengebied. Al weet je het maar nooit: sinds het midden van de negentiende eeuw is bij Sloterdijk een historische groeiplek aanwezig, vermoedelijk ontstaan door de aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Haarlem.

Groeiomstandigheden

Hoewel de naam anders doet vermoeden ('beemd' wordt vooral in Zuid-Nederland gebruikt voor grasland in een beekdal) is de beemdooievaarsbek meer een soort van lichte ruigten dan van graslanden. Vandaar dat ze gemakkelijk standhoudt in verwaarloosde

Tien meeldraden en vanuit het vruchtbeginsel vijf stijlen aaneengegroeid tot een zuiltje / Foto: Hans Bootsma

groenprojecten. In de Oeverlanden met hun talrijke bos- en struweelranden zijn er veel potentiële groeiplekken in lichte ruigten en ruige graslanden. Bovendien zijn er in de Oeverlanden andere gunstige omstandigheden. De beemdooievaarsbek heeft namelijk een voorkeur voor kalkrijke bodems die voldoende voedsel en wat vocht bevatten. Al is de plant geen typische kalkindicator als marjolein of slangenkruid, die in de Oeverlanden eveneens veel potentie hebben. Niet al te zware beschaduwing vormt geen probleem voor de beemdooievaarsbek.

Het is gemakkelijk de soort te verspreiden, al is het zaad wat moeilijk te oogsten, doordat het via een

katapultmechanisme wordt weggeschoten zodra het rijp is. Ik heb zelf succes geboekt door toepassing van een truc die me aan de hand werd gedaan door Hein Koningen, voormalig hoofd van het heemgroenbeheer in Amstelveen. Lopende door de Oeverlanden vertelde hij me een keer dat uitgebloeide stengels die hun zaad niet hadden weggeschoten, dit alsnog kunnen doen als ze uitgedroogd zijn. Dus heb ik zomer 2018 enkele stengels op twee plekken in de randvegetatie van een graslandje gehangen. En deze zomer vielen mij hier steeds meer exemplaren op. Op het Kleine Picknickbankveldje in het Jaagpadbos minstens twaalf, en in de zoom van van het Hoge Bellenblaasveldje

Beemdooievaarsbek / Foto: Hans Bootsma

Uit: Flora Batava, deel 5, Jan Kops en Herman Christiaan van Hull (1828)

minstens vijf. Voor het Jaagpadbos is de soort nieuw, want daar groeide de beemdooievaarsbek tot dusver nog niet, maar ze is geweldig aangeslagen. Gebloeid heeft ze nog niet, maar dat zal volgend jaar wel gebeuren.

Beheer

Het voorkomen van de beemdooievaarsbek op ruigere plekken neemt niet weg dat er maaibeheer moet plaatsvinden. Langs het middengedeelte van het Anton Schleperspad is altijd al een populatie aanwezig geweest. Deze kwam echter in het nauw door toenemende verruiging, met name door grote zeggen en dauwbraam. Reden voor mij om daar vanaf 2004 gericht maaibeheer op te zetten, om deze soort voor die plek te behouden. Na enkele jaren begon de beemdooievaarsbek daar toe te nemen. De hoofdmaaibeurt voor deze plek is vanaf half oktober, omdat er ook rekening moet worden gehouden met marjolein. Sinds die tijd verschijnt de beemdooievaarsbek op meerdere plekken in de omgeving. Maar op plekken die niet beheerd worden gaat de soort langzaam ten onder aan verruiging. Dit is ondermeer te zien bij de hoek van het Anton Schleperspad en de Riekerweg, waar de populatie tanende is.

De plek achter en rond het Hoekdijkje is in de loop der jaren steeds soortenrijker geworden. Een belangrijke

plant als marjolein verbreidt zich gestadig. Op het dijkje groeit verder zeepkruid en kruipend stalkruid, met een enkele ooit gezaaide wilde asperge. Meer in de zoom is heggendoornzaad te vinden en ook duikt de boslathyrus er wel eens op, hoewel deze door de Hooglanders wordt afgevreten. Dit jaar is er een zwarte toorts verschenen. Iets verderop begint een grote populatie slangenkruid. De rozensoort egelantier slaat er gemakkelijk op; het hier en daar laten staan van deze struiken versterkt het karakter van een interessante kalkrijke zoomvegetatie.

Toekomst

Hopelijk is er bij toekomstig beheer in de Oeverlanden genoeg aandacht voor de beemdooievaarsbek. Het beheer hoeft niet intensief te zijn. Naast het maaien van graslanden kan gericht zoombeheer deze plant op allerlei plekken doen toenemen, en in het kielzog daarvan ook andere soorten. De beemdooievaarsbek is niet alleen fraai, maar verhoogt ook de ecologische waarde van de totale bloei in het gebied, doordat bestuivende insecten de plant aantrekkelijk vinden. Bijensoorten als hommels, groef- en zandbijen en de grote bladsnijder worden extra gelokt door het voor de mens onzichtbare ultraviolet op de kroonbladen. Daarnaast is er bezoek van zweefvliegen en dag- en nachtvlinders.

Hans Bootsma

Oproepen

Uw e-mailadres

Van veel leden hebben we in ons ledenbestand nog geen e-mailadres. Dat betekent dat we bij het sturen van informatie niet kunnen volstaan met een e-mail, maar ook moeten zorgen van een mailing per post. Daardoor moesten er bij de uitnodiging voor de digitale algemene ledenvergadering in augustus meer dan tweehonderd brieven handmatig worden verstuurd. Veel leden hebben naar aanleiding daarvan hun e-mailadres aan ons doorgegeven. Als u per post de uitnodiging voor de ledenvergadering hebt ontvangen, maar het goed vindt dat we u voortaan per e-mail kunnen bereiken, wilt u dan uw e-mailadres aan ons doorgeven? Dat kan via ledenadministratie@oeverlanden.nl. U maakt het werk van het bestuur daarmee een stukje minder arbeidsintensief.

Belastingvoordeel bij contributiebetaling

Als u minimaal vijf jaar lid wilt blijven van onze vereniging, kunt u de jaarlijkse contributiebetaling als periodieke gift volledig aftrekken van uw inkomstenbelasting. Daarvoor gelden geen fiscale drempels. Afhankelijk van de hoogte van uw inkomen 'betaalt' de fiscus dan 37,35 of 49,50% (in loondienst, jaar 2020) van de contributie. Deze regeling is mogelijk omdat de Vereniging 'De Oeverlanden Blijven' de ANBI-status heeft.

Als u bijvoorbeeld €25,- per jaar overmaakt, dan krijgt de vereniging meer inkomsten terwijl u netto ongeveer evenveel aan contributie betaalt. Een hoger bedrag mag natuurlijk ook, u kunt dat zelf kiezen. Het bedrag van €25,- is het door ons voorgestelde minimumbedrag.

Om van de regeling gebruik te kunnen maken, moet er een overeenkomst worden opgesteld. U kunt de formulieren daarvoor aanvragen via penningmeester@oeverlanden.nl. De mogelijkheid wordt geboden om het zo te regelen dat de fiscale aftrek al van toepassing is voor de contributie over het nu lopende jaar 2020. Ook als u eerst vragen over de regeling heeft, kunt u een mail sturen naar dit adres.

Onder meer door bezuinigingen bij de Gemeente Amsterdam staan onze inkomsten onder druk. Extra inkomsten kunnen heel goed worden benut om de doelstellingen van onze vereniging te realiseren!

Jubileumboek met € 5 korting

Ter gelegenheid van het dertigjarig jubileum van de vereniging verscheen het boek *Natuurlijk Noordelijke Oeverlanden*. Een prachtige uitgave over de geschiedenis en soortendiversiteit van de Noordelijke Oeverlanden. Hoewel inmiddels zes jaar geleden verschenen, heeft het nog niets aan actualiteit verloren en geeft het een schitterend inzicht in de diversiteit van de Oeverlanden. Dit boek is voor leden verkrijgbaar met een korting van € 5,-.

Het boek kan besteld worden door overmaking van € 14,25 (inclusief verzendkosten) op rekeningnummer NL 47 INGB 0004068809 t.n.v. Oeverlanden Blijven o.v.v. jubileumboek en uw adres. De uitgave is ook verkrijgbaar in het verenigingshuis De Waterkant, bijvoorbeeld tijdens excursies, voor € 10,-.

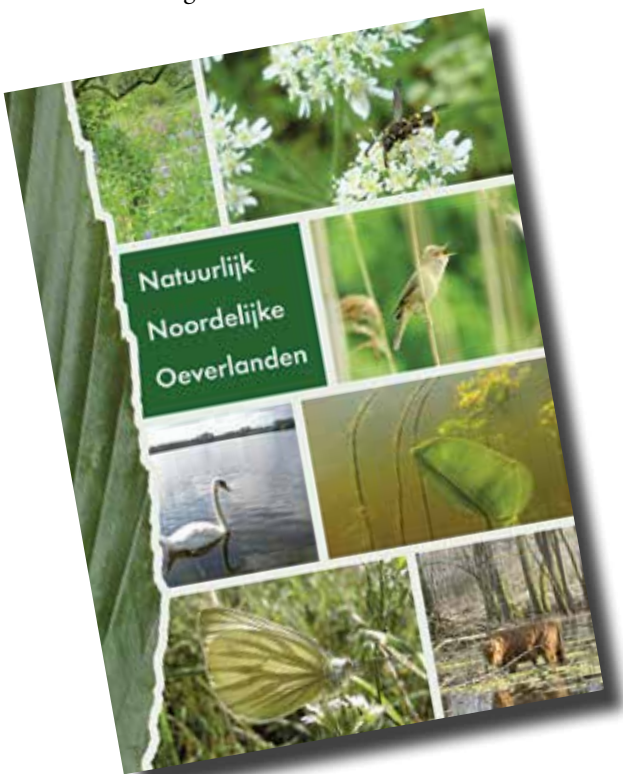
Enquête over Oeverlanden-kalender 2021

De inkomsten van de vereniging zijn de laatste jaren door diverse oorzaken gehalveerd. Het gratis verstrekken van de jaarlijkse kalender aan alle leden is daardoor niet meer verantwoord; de kosten voor het maken en verzenden zijn een te grote aanslag op het jaarlijkse budget.

Beslissen om te stoppen met de kalender lijkt de gemakkelijkste oplossing, maar we weten dat we daar veel leden mee teleurstellen. We willen dan ook zoeken naar een oplossing door de kalender alleen te maken voor wie hem graag wil ontvangen. Ook willen we onderzoeken of we voor de kalender een vrijwillige bijdrage kunnen vragen.

Om te bepalen wat een goede oplossing is, heeft het bestuur een kleine ledenenquête uitgeschreven. Wij roepen u op om uw mening te geven door deze enquête in te vullen. Een beschrijving van de enquête en een link naar het enquêteformulier kunt u vinden op onze website www.oeverlanden.nl. De uiterste invuldatum is 13 november 2020.

De beslissing over de Oeverlanden-kalender 2021 zal afhangen van de uitslag van enquête en ons onderzoek naar mogelijkheden voor een goedkopere productie. We hopen op een grote respons op de enquête!

Riekerpolder, geschiedenis 1636-1963

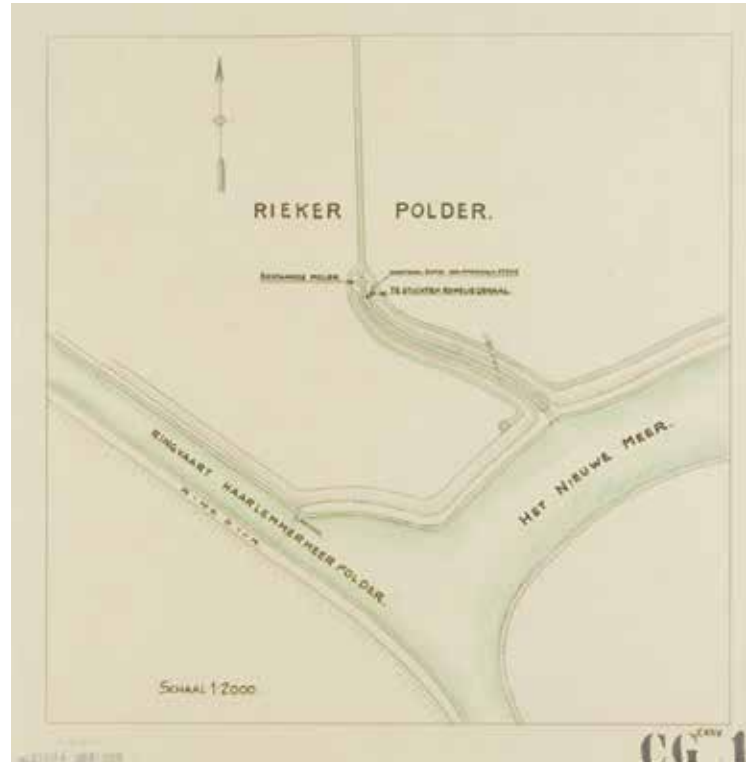
In de eerste helft van de zeventiende eeuw maakte Holland een enorme hoogconjunctuur door. Gedurende het twaalfjarig bestand in de tachtigjarige oorlog, van 1609 tot 1621, groeiden de bomen tot in de hemel. Inpolderen vormde toen een aantrekkelijke investering.

Investeren

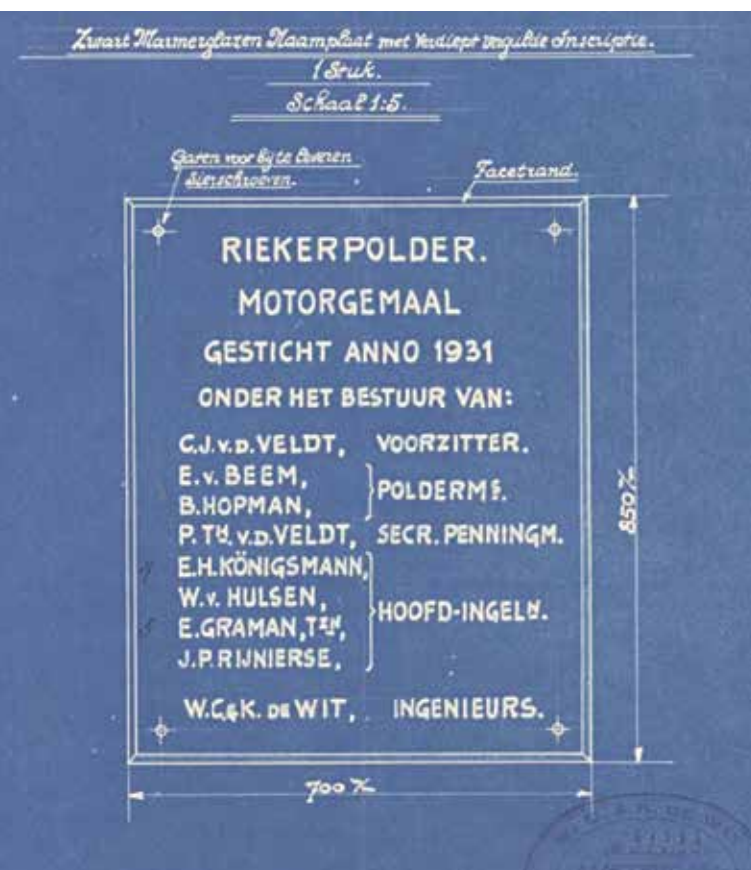
Nu weten we dat de hoogconjunctuur in de zeventiende eeuw deels gebaseerd was op roof, uitbuiting en slavernij. Toentertijd leek het een resultaat van eerlijke handel en hard werken. In elk geval klotste het geld tegen de plinten, vooral in delen van de grachtengordel. Met name in de 'gouden bocht' van de Herengracht, tussen de Vijzelgracht en het Koningsplein. Een in die tijd aantrekkelijke investering van de rijkdom was droogmakingen en polders.

Riekerpolder

In 1636 komt tussen de Sloterweg en het Nieuwe Meer de Riekerpolder tot stand, vooral het Burgerweeshuis nam hierin deel. Maar ook veel particulieren, bijvoorbeeld familieleden van Jan Swammerdam, staken geld in deze polder. Wat het rendement is geweest weet ik niet, wel dat Jan Swammerdam naar Sloten kwam, om gezondheidsredenen, en het land van zijn oom

Plantekening van de Riekerpolder met molen en gemaal, 1931

Naamplaat van het gemaal in de Riekerpolder, 1931

bezoekt. Interessante kennis over de eendagsvlieg en bijen was het resultaat.

Een polder kende een bijzondere bestuursorganisatie, die binnen haar grenzen behoorlijk autonoom haar zaken kon behartigen. Bij de Riekerpolder hadden de bestuurders hun handen vol aan de bescherming van de westzijde, die meteen de oever van het Haarlemmermeer vormde. De 'waterwolf' moest twee eeuwen het hoofd geboden worden. Pas als in 1852 het Haarlemmermeer is ingepolderd, kan het sein 'veilig' gegeven worden.

Gemaal

In 1931 worden een vernieuwing en verbetering doorgevoerd. De Riekermolen krijgt versterking van een motorgemaal dat handhaving van het polderpeil vergemakkelijkt. Niet langer afhankelijk van de wind. In het provinciaal archief kwamen enkele mooie tekeningen aan het licht, onder andere de gedenkplaat met namen van de heren - polderen was een mannenzaak - die een rol speelden bij de totstandkoming van de vooruitgang. Hieronder bekende namen uit de wereld van Sloten: Van der Veldt, Königsmann en Rijnierse.

Nog geen vijftig jaar later is het alweer gedaan met het gemaaltje. Letterlijk wordt de grond eronder weggezogen om Slotervaart en Osdorp op te

Boer en dochter bij de Riekmolen, 1954

hogen. Wordt de Riekmolen nog de moeite waard gevonden om deze na demontage te herbouwen aan de Amstel, het door een ruwoliemotor aangedreven gemaal is gesloopt en verdwenen. Niet heel veel later was de tijd van de Riekerpolder helemaal voorbij, toen in 1963 de polderorganisatie werd opgeheven. De taken werden voortaan door de gemeente Amsterdam uitgevoerd.

Vee

De stukken in het archief houden de herinnering levend aan de mensen die lang voor ons het landschap hebben vormgegeven, met de hun ten dienste staande middelen en voor hun doeleinden. In de Riekerpolder ging het voornamelijk om vee teelt. Langs de Oude Haagseweg is dat beeld nog steeds te zien met het jongvee dat er elke zomer loopt, in het land van boer Veldhuisen van de Ida Hof (Sloterweg 1047).

Nico Jansen

Sloop/demontage van de Riekmolen, 1956

Edel handwerk

Natuurwerkdag 2019

De stevige regenbui die op zaterdag 2 november 2019 tussen tien en elf uur in de ochtend valt, houdt waarschijnlijk een paar mensen thuis. Toch verzamelen we ons met een vrouw/man/kind of twintig in NME-centrum De Waterkant in de Oeverlanden. Een mooie opkomst!

Welkom

Namens het bestuur van Vereniging 'De Oeverlanden Blijven!' zijn Liesbeth Stricker en Nico Jansen aanwezig en zij heten ons welkom. We beginnen de landelijke natuurwerkdag met een kop koffie. De soep voor de lunch pruttelt al zachtjes. Thuis heb ik al een oude broek en bergschoenen aangetrokken.

We krijgen uitleg van locatielider Rein Cremer en groen-zzp'er Carla Peperkamp. Zij onderhouden de Oeverlanden twee dagen per week met een vaste ploeg van beheervrijwilligers. Vandaag nemen ze ons op sleeptouw. Een paar van de vaste beheervrijwilligers helpen ook mee. Ik ben zelf een keer eerder op een natuurwerkdag in de Oeverlanden geweest. Toen gingen we de pasgemaakte Kleivlakte afharken en het maaisel afvoeren. Dit jaar is voor een ander programma gekozen. Het weer geeft de thuisblijvers ongelijk, want na de koffie begint de zon te schijnen en de rest van de dag blijft het droog.

Kleivlakte

De aanwezigen worden in twee groepen verdeeld en de eerste groep gaat mee met Rein ('Hebt u last van epileptische aanvallen, laat het dan weten!'). Die groep gaat naar het rietveld bij de Kleivlakte, waar met een trekzaag (Carla: 'Dus trékken, niet dúwen!') opgeschoten elzen aangepakt zullen worden. Dat rietveld ligt op loopafstand van De Waterkant en daarom gaan de mensen die lopend, met het openbaar vervoer of de auto zijn gekomen, met Rein mee. Rein vertelt dat het zaaghout gebruikt zal worden voor de aanleg van takkenrillen, die mooie schuilplekken vormen voor kleine zoogdieren zoals egels en allerlei insecten. Ook wil hij proberen om op sommige plekken hogere takkenrillen te bouwen, zodat de Schotse hooglanders er niet meer kunnen komen. Mogelijk zal dat de nachtegalen, die het moeilijk hebben in het gebied, wat meer rust gunnen.

Welkom! | Foto: Onno-Sven Tromp

Op de Sandroboulevard | Foto: Onno-Sven Tromp

Sandroboulevard

Wie op de fiets is gekomen, mag in de tweede groep achter Carla aan rijden. Zelf zit ik daarbij. Wij gaan wat verder dan de zaaggroep, naar de ietwat verborgen Sandroboulevard langs het Jaagpadbos. Die strook langs de sloot dankt zijn naam aan Sandro Hooft, groepsleider Groen bij stadsdeel Nieuw-West, die enkele jaren geleden besloot een strook langs het bos kaal te kappen. De wilgen op die vijf meter brede strook dreigden om te vallen, wat gevaar opleverde voor de huisjes op het aan de overkant van de sloot gelegen tuinpark Ons Buiten. Carla duikt op haar trekker met een aanhangwagen vol harken en vorken vanaf het Jaagpad het bos in en wij volgen haar. Ze heeft ook een mand vol handschoenen mee en een grote ehbo-kist. Die kist hebben we gelukkig alleen nodig voor een enkele blaar.

De Sandroboulevard is door een aannemer met een grote machine gemaaid en wij harken het achtergebleven maaisel aan de kant. In het eerste deel gaat het vooral om gras en bramen, later om vijand nummer één van groenbeheerders: de Japanse duizendknoop. Die woekerende, ‘invasieve exoot’ (volgens een van de deelnemers kun je die term heel als scheldwoord gebruiken voor iemand aan wie je een hekel hebt...) tiert daar welig. Door het maaisel opzij te harken naar de bosrand maken wij de strook grotendeels vrij, zodat er een jaar later hopelijk een gevarieerde bloemenzee zal staan, in plaats van alleen maar bramen en duizendknoop.

Reden

Elke deelnemer aan de natuurwerkdag blijkt zijn eigen reden te hebben om op een regenachtige novemberdag in de Oeverlanden te komen werken. Zo is er een

heel gezin uit Amstelveen waarvan de vader die dag jarig blijkt te zijn. Hij heeft deze werkdag van de rest van het gezin als verjaardagscadeau gekregen. Bij de koffie zingen we hem met z'n allen vrolijk toe. Iemand anders ging eerder vaak naar de natuurwerkdag in het Vondelpark, maar wil dit jaar eens op een andere plek in Amsterdam aan de slag gaan. Zelf was ik een aantal jaren coach van het voetbalelftal van mijn dochter en moest ik op zaterdag bij haar wedstrijd zijn, maar nu ik geen coach meer ben, kan eindelijk weer naar de natuurwerkdag komen. Zo'n dag in de natuur werken is een goede manier om je hoofd leeg te maken en andere mensen te ontmoeten die op hetzelfde idee zijn gekomen.

Trots

Tussen een en twee uur is er een lunch met soep en brood in De Waterkant. Liesbeth heeft voor ons een grote pan heerlijke minestrone gemaakt. Daarna weer aan het werk en om halfvier stoppen we ermee. Op de Sandroboulevard kijken we trots naar het grote deel daarvan dat we met z'n allen door ons edele handwerk hebben vrijgemaakt. De volgende dag heb ik alleen wat spierpijn in mijn armen, een teken dat ik die spieren in het dagelijks leven (te) weinig gebruik. Wie wil, blijft nog even wat drinken in De Waterkant en daarna gaat iedereen huiswaarts. Tot een volgend jaar!

Dank

Thuis vind ik een bedankbericht in mijn mailbox over de natuurwerkdag. In het hele land hebben bijna 14000 mensen meegedaan, op 563 locaties in Nederland. Er is in één dag in de Nederlandse natuur dus weer ontzettend veel werk verricht!

Onno-Sven Tromp

Natuurwerkdag 2017 | Foto: Jack Groen

Activiteiten

Voor alle activiteiten geldt: onder voorbehoud van de maatregelen tegen de verspreiding van corona en verzamelen bij verenigingsgebouw De Waterkant in de Oeverlanden.

Voor leden en kinderen is deelname gratis, niet-leden betalen € 2,50 per persoon. Van tevoren opgeven is niet nodig. De natuurwerkdag is voor iedereen gratis, maar daarvoor juist wel graag van tevoren opgeven.

Meer informatie is te verkrijgen via www.oeverlanden.nl/contactformulier of info@oeverlanden.nl.

Natuurwerkdag, die stond gepland voor zaterdag 7 november 2020, gaat niet door!

Vanwege het stijgende aantal besmettingen met het coronavirus is besloten om dit jaar de landelijke natuurwerkdag 2020 in Noord-Holland af te lasten. De eerstvolgende natuurwerkdag staat nu gepland voor de eerste zaterdag van november 2021.

Excursie Winterwandeling zondag 20 december 2020, 13.00-16.00 uur

Ga mee naar buiten! We gaan genieten van de verstilde natuur in de namiddag, en van de wintergasten op het water en in het polderland. Met Nico Jansen.

Soep-en-zopie zondag 7 februari 2021, 13.00-16.00 uur

Onze traditionele Soep-en-zopie-bijeenkomst in de winter. Het bestuur van de vereniging hoopt ook deze keer weer veel leden te kunnen verwelkomen in De Waterkant om een toast uit te brengen op het nieuwe jaar. En zoals men dat gewend is, gebeurt dat weer met soep, ook vegetarisch, en voldoende zopie. Een gezellige middag voor mensen die de Oeverlanden een warm hart toedragen.

Kijk ook op www.oeverlanden.nl of www.facebook.com/oeverlandenblijven.